

Sylwetka Profesora Zenona Jasińskiego

Profesor Zenon Jasiński w 2015 r. obchodził 70-lecie urodzin, 50-lecie pracy nauczyciela oraz 20-lecie pełnienia funkcji dyrektora Instytutu Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Opolskiego.

Jubilat urodził się 16 października 1945 r. w Biadaczu koło Kluczborka. Ojciec Dominik oraz matka Wiktoria (z domu Listowska) mieli znaczący wpływ na ukształtowanie się osobowości Zenona Jasińskiego. Po ukończeniu szkoły podstawowej kontynuował naukę w Liceum Pedagogicznym w Kluczborku, które ukończył w 1964 r. Po ukończeniu Liceum Pedagogicznego rozpoczął pracę jako nauczyciel Szkoły Podstawowej w Borkach Wielkich, równocześnie podjął naukę w Państwowym Zaocznym Studium Oświaty i Kultury Dorosłych we Wrocławiu. W kwietniu 1966 r. został powołany do odbycia 2-letniej zasadniczej służby wojskowej. W trakcie odbywania służby wojskowej ukończył wspomniane Studium w 1967 r. na podstawie pracy dyplomowej napisanej pod kierunkiem doc. dra Mariana Wachowskiego poświęconej pracy kulturalno-oświatowej w Borkach Wielkich w latach 1964-1965.

W 1968 r. podjął studia zaoczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu na kierunku pedagogika, gdzie w 1972 r. uzyskał dyplom magisterski. Przygotowana praca magisterska pt. *Dynamika przemian kulturowych na wsi oleskiej (na przykładzie Borek Wielkich i Kadłuba Wolnego)*, której promotorem był doc. dr Franciszek Antoni Marek; a recenzentem prof. dr J. Madeja, miała charakter interdyscyplinarny. Stanowiła studium porównawcze przebiegających ówczesnie procesów w dwóch małych, peryferyjnych środowiskach lokalnych, które łączyła tradycja walk o polskość Śląska w czasach, kiedy tereny te należały do Niemiec. Wymagała nie tylko socjopedagogicznych badań terenowych, ale także badań archiwalnych. Ich efektem było opracowanie monografii Borek Wielkich.

Pragnąc pogłębić wiedzę historyczną i umiejętności metodologiczne w 1973 r. Profesor rozpoczął seminarium doktoranckie prowadzone przez Instytut Śląski w Opolu. W roku 1974 otrzymał roczne stypendium im. Wiktora Gorzołki ufundowane przez Opolskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe, które pozwoliło Jubilatowi na rozpoczęcie prac badawczych nad dziejami polskiego szkolnictwa w Czechosłowacji. Gromadzenie materiałów do pracy doktorskiej wymagało jednak częstych i dłuższych pobytów w Czechosłowacji, nie było to możliwe w sytuacji kierowania Zbiorczą Szkołą Gminną i oświatą w gminie. W tym czasie uczestniczył w kierowaną przez siebie Szkołą Podstawową w Zębowicach w eksperymencie dydaktycznym prof. Edwarda Fleminga poświęconym nauczaniu

problemowemu w zespołach, a także przygotował ekspertyzę dla Instytutu Badań Pedagogicznych w Warszawie na temat funkcjonowania oświaty w gminie.

We wrześniu 1975 r. Profesor podjął pracę na stanowisko starszego asystenta w ówczesnym Instytucie Pedagogiki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu. Tam też znalazł warunki do realizacji projektu pracy doktorskiej. Temat pracy spotkał się z zainteresowaniem Międzyuczelnianego Instytutu Nauk Politycznych UMCS w Lublinie i został włączony do badań centralnie sterowanych MR III/10/10 koordynowanych przez ten Instytut.

W 1978 r. Jubilat uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych na Wydziale Filologiczno-Historycznym Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu na podstawie rozprawy doktorskiej *Szkolnictwo polskie w Czechosłowacji. 1945-1975*, której promotorem był doc. dr hab. F. A. Marek, a recenzentami prof. dr hab. T Musioł oraz doc. dr hab. A. Koprucki. Było to pierwsze naukowe opracowanie dziejów powojennego szkolnictwa polskiego na Zaolziu, uwzględniające sytuację Polaków na Zaolziu po II wojnie światowej oraz różnorakie uwarunkowania funkcjonowania tego szkolnictwa.

W latach 1978-1991 pracował Profesor na stanowisku adiunkta w Instytucie Pedagogiki WSP w Opolu, pełniąc od 1982 r. funkcję zastępcy dyrektora Instytutu, a od 1995 r. dyrektora Instytutu Nauk Pedagogicznych. Pracował również w Instytucie Pedagogiki i Psychologii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie (1991-1994) oraz Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji, w której pełnił w latach 1998-2004 funkcję dziekana. Ponadto w latach 1995-1998 był opiekunem naukowym Kolegiów Nauczycielskich w Raciborzu i Wałbrzychu.

Stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii - historii oświaty i kultury, uzyskał w 1990 r. na Wydziale Filologiczno-Historycznym WSP Opole, na podstawie rozprawy *Działalność kulturalno-oświatowa Polaków za Olzą (1920-1938)*. Recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli prof. dr hab. Marcin Kula z Uniwersytetu Warszawskiego, prof. dr hab. Andrzej Pilch z Uniwersytetu Jagiellońskiego i prof. dr hab. Jan Przewłocki z Uniwersytetu Śląskiego (i WSP Opole).

W 2007 roku uzyskał tytuł naukowy profesora w zakresie nauk humanistycznych na podstawie dorobku rozprawy naukowej *Czeska szkoła w Protektoracie Czech i Moraw*. Recenzentami w przewodzie profesorskim byli: prof. zw. dr hab. Przemysław Hauser z Instytutu Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. zw. dr hab. Mieczysław Wojciechowski, profesor Instytutu Historii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, prof. zw. dr hab. Tadeusz Radzik z Instytutu Historii Uniwersytetu Marii Curie

Skłodowskiej w Lublinie, prof. zw. dr hab. Michał Lis z Instytutu Historii Uniwersytetu Opolskiego. W 2011 r. Jubilat uzyskał stanowisko profesora zwyczajnego.

Prof. zw. dr hab. Z. Jasiński należy do czołowych i refleksyjnych pedagogów w Polsce. Stale poszerza swą autonomię naukowo-badawczą w naukach o edukacji. Swoją aktywnością naukowo-badawczą silnie reaguje na wyzwania stawiane przez procesy transformacji systemowej w naszym kraju, zwłaszcza reformę systemu oświaty. Jego prace są reakcją na pilne potrzeby nauki, oświaty i wychowania. Prace Jubilata dowodzą, że odważnie wychodzi poza przetarte szlaki myślowe: resocjalizacji, marginalizacji, wielopłaszczyznowej problematyki funkcjonowania szkoły, nauczyciela w zawodzie w ujęciu komparatystycznym oraz edukacji międzykulturowej. Prace te wyróżniają się wieloaspektowym, wielowymiarowym i interdyscyplinarnym ujęciem. Bowiem zakres zainteresowań naukowych Jubilata jest ogromny - od resocjalizacji, edukacji kulturalnej, oświaty dorosłych, historii oświaty, przez kształcenie nauczycieli i pedagogikę porównawczą - do edukacji i pedagogiki wielo- i międzykulturowej. W każdej z tych subdyscyplin zaznaczył Jubilat swoją naukową obecność poprzez publikacje, badania, udział w konferencjach czy pracach eksperckich. Łącznie opublikował 274 artykułów, 56 książek, wypromował 17 doktorów, przygotował 50 prac popularno-naukowych, 30 recenzji prac na stopień, 20 recenzji wydawniczych książek, 5 ekspertyz, 315 haseł encyklopedycznych oraz uczestniczył w 17 audycjach radiowych.

Prof. zw. dr hab. Zenon Jasiński bierze aktywny udział w życiu naukowym w kraju i za granicą. Jest wieloletnim członkiem Komitetu Badań nad Migracjami Ludności i Polonią PAN. Uczestniczy czynnie w pracach Zespołów Edukacji Międzykulturowej, Pedagogiki Chrześcijańskiej, Dydaktyki Ogólnej i Pedeutologii Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, Polskiego Towarzystwa Pedagogiki Porównawczej, Stowarzyszenia Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Stowarzyszenia Instytut Śląski w Opolu. Jako członek Komitetu Badań nad Polonią, prowadził sekcję polonijną na XVIII Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich w Olsztynie (w 2009 roku). W latach 1997-1999 członek Zespołu Kształcenia Nauczycieli Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, a w latach 1998-2000 członek Zespołu Kierunkowego Centralnego Ośrodka Metodycznego Studiów Nauczycielskich przy WSP Kraków.

Stale współpracuje z Uniwersytetami w: Poczdamie, Hradcu Kralowe, Bańskiej Bystrzycy, Ostrawie, Ołomuńcu, Lublanie, Kijowie i Sankt Petersburgu. Legitymuje się członkostwem rad redakcyjnych między innymi takich periodyków naukowych, jak: „Przegląd Polonijny“, „Pedagogika Kultury“, „Edukacja Międzykulturowa“, „Zabawa i zabawki“, „Wychodnich historyckich listu“ wydawanych przez Uniwersytet w Hradcu

Kralove. Jest redaktorem: *Kwartalnika Opolskiego* oraz *Studiów i rozpraw z pedagogiki resocjalizacyjnej*.

Prof. zw. dr hab. Z. Jasiński może poszczycić się rozległą aktywnością organizacyjną w naszej Uczelni, zwłaszcza jako: wieloletni członek Senatu Uniwersytetu Opolskiego, Rady Wydziału Historyczno-Pedagogicznego, członek wielu komisji uczelnianych, a od 1995 r. dyrektor Instytutu Nauk Pedagogicznych oraz kierownik Katedry Historii Wychowania i Oświaty oraz Pedagogiki Porównawczej.

Jednocześnie Profesor jest i zawsze był znakomitym dydaktykiem, nauczycielem, mistrzem, opiekunem prac magisterskich i doktorskich.

Szczery podziw budzi aktywność Profesora, którą zwykło określać się jako społeczną. To zaangażowanie w sprawy społeczności lokalnej, nauczycieli z Opolą i regionu, ale również w sprawy Polonii i autochtonicznych grup mniejszościowych Polaków żyjących poza Macierzą. To działalność w komitetach naukowych i organizacyjnych przedsięwzięć oświatowych i kulturalnych, a także sprawowanie licznych funkcji na rzecz środowiska lokalnego.

Jubilat jest między innymi przewodniczącym Rady Programowej Miejskiego Ośrodka Doskonalenia w Opolu, v-ce przewodniczącym Rady Programowej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w Opolu, w latach 1980-2014 był członkiem Prezydium Zarządu Regionalnego Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Opolu.

Wreszcie to szlachetnie elitarna działalność w Lions Clubie. Nasz Jubilat kultywuje swą działalnością piękną tradycję pedagoga-społecznika. Za działalność naukową i społeczną był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany. Uzyskał następujące wyróżnienia: Nagroda Ministra Edukacji Narodowej I st. – 1973; Nagroda Ministra Edukacji Narodowej III st. – 1980; Nagroda Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki III st. – 1981; Złoty Krzyż Zasługi - 1985, Medal Komisji Edukacji Narodowej - 1994, Krzyż za Zasługi dla ZHP - 1980, laureat nagrody zespołowej przyznanej przez wojewodę częstochowskiego za wybitny wkład i ofiarną pracę w rozwoju województwa częstochowskiego, w dziedzinie upowszechniania kultury regionalnej - 1976, Medal za Zasługi dla Polonii; Zasłużony Działacz Kultury - 1978, Zasłużonemu Opolszczyźnie, wyróżniony Dyplomem honorowym Ministra Kultury i Sztuki - 1987 oraz wielokrotnie nagrodą Rektora, Odznaką „Za zasługi dla studenckiego ruchu naukowego” - 1987; Srebrną Odznaką za zasługi w pracy penitencjarnej- 2014 przyznaną przez Ministra Sprawiedliwości, Nagroda Starosty Oleskiego „Róże Powiatu” za upowszechnianie kultury regionalnej (2012), Nagroda Starosty Powiatu Kluczborskiego „Plaster Miodu”.

Wielki szacunek budzą dokonania Profesora w zakresie kreowania wizji i kierowania Instytutem Nauk Pedagogicznych. Nie sposób przecenić zasług Jubilata w tworzeniu środowiska opolskich pedagogów mających liczne kontakty z wieloma ośrodkami zagranicznymi. Ranga opolskiej pedagogiki niewątpliwie jest w dużej mierze zasługą Jubilata.

Dokonania zawodowe i społeczne Profesora łączą się z istotną sferą jego życia osobistego i rodzinnego. Od 47 lat jest żonaty z mgr Marią Jasińską, z domu Günther, nauczycielką i metodykiem matematyki szkół ponadgimnazjalnych. Ich dzieci – Andrzej jest ekonomistą, Andrzej – matematykiem, adiunktem Uniwersyteu Opolskiego, Beata – jest absolwentką filologii polskiej i nauczycielką języka polskiego w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Dobrodzieniu. Radością Pani Marii i Profesora są dzisiaj dzieci i wnuki.

Opracowanie

Eugenia Karcz-Taranowicz

Działalność naukowo-badawcza i organizacyjna

Droga naukowa prof. zw. dr. hab. Zenona Jasińskiego jest dowodem tezy, że nie ma środowisk całkowicie uniemożliwiających karierę naukową. Faktem jest, że tradycja rodzinna, środowisko wielkomiejskie, korzystanie od małego dziecka z dóbr kultury, mogą karierę przyśpieszyć, natomiast otoczenie małomiasteczkowe lub wiejskie może być przeszkodą w dochodzeniu do laurów naukowych, ale nie eliminuje człowieka z możliwości ich osiągnięcia, choć w takich warunkach wszelkie awanse, a zwłaszcza naukowe, były trudniejsze w realizacji, ale nie niemożliwe.

Zenon Jasiński urodził się 16 X 1945 r. w Biadaczu w pow. kluczborskim. Rodzice Dominik i Wiktoria z domu Listowska, pochodzący z małej osady Marynki w powiecie krzemienieckim na Wołyniu na wschodnich rubieżach II Rzeczypospolitej. W 1943 r. chroniąc się przed mordami banderowców przedostali się do Równego, skąd zostali wywiezieni na roboty przymusowe do Niemiec, gdzie pracowali w gospodarstwie bauera w okolicach Hamburga. Tam zmarł starszy brat Jubilata – Zenon. Po zakończeniu II wojny światowej rodzice chcieli wrócić w rodzinne strony, okazało się to jednak niemożliwe. Dotarli na Opolszczyznę. Tu ojciec otrzymał od Państwowego Urzędu Repatriacyjnego 7 ha gospodarstwo rolne i z niego rodzina się utrzymywała, a ojciec dorabiał jeszcze pracując połowy lat pięćdziesiątych jako palacz w zakładzie produkującym meble w Kluczborku. Urodzony w rodzinie chłopskiej od najmłodszych lat pomagał rodzicom w pracy na roli i w zagrodzie. Dzieciństwo upłynęło Mu na podkluczborskiej wsi. Do szkoły podstawowej Profesor uczęszczał w Biadaczu, a po jej ukończeniu kształcił się Liceum Pedagogicznym w Kluczborku.

Jako absolwent Liceum Pedagogicznego w Kluczborku, w 1964 roku rozpoczął pracę nauczyciela Szkoły Podstawowej w Borkach Wielkich (pow. Olesno Śl.), pracując w niej w latach 1964-1969, równocześnie podjął naukę w Państwowym Zaocznym Studium Oświaty i Kultury Dorosłych we Wrocławiu. W kwietniu 1966 został powołany do odbycia 2-letniej zasadniczej służby wojskowej. W trakcie odbywania służby wojskowej ukończył wspomniane studium w 1967 roku. Jego pierwsza praca naukowo-badawcza (praca dyplomowa) przygotowana pod kierunkiem doc. dra hab. Mariana Wachowskiego poświęcona była pracy kulturalno-oświatowej w Borkach Wielkich w latach 1964-65.

W 1968 roku podjął studia zaoczne w WSP w Opolu na kierunku pedagogika, uzyskując w 1972 r. dyplom magistra pedagogiki. Specjalizował się w zakresie andragogiki. Przygotował pracę magisterską napisaną pod kierunkiem doc. dr. Franciszka Antoniego Marka, jej recenzentem był prof. dr Józef Madeja na temat *Dynamika przemian kulturowych na wsi oleskiej (na przykładzie Borek Wielkich i Kadłuba Wolnego)*, ss. 180. Miała ona charakter interdyscyplinarny (historia, socjologia, pedagogika kultury). Stanowiła studium porównawcze przebiegających ówczesnie procesów w dwóch małych, peryferyjnych środowiskach lokalnych, które łączyła tradycja walk o polskość Śląska i silny żywioł polski w czasach, kiedy tereny te należały do Niemiec. Wymagała nie tylko socjopedagogicznych badań terenowych, ale także badań archiwalnych. Ich efektem było pierwsze w ogóle opracowanie monografii Borek Wielkich, ale także uściślenie wielu faktów dotyczących dziejów Kadłuba Wolnego (wsi, która wykupiła się w 1605 roku od pańszczyzny i utrzymała swoją niezależność). Studia ukończył w 1972 r. z wynikiem bardzo dobrym.

Po ukończeniu studiów powrócił do pracy w szkolnictwie. W 1969 r. powierzono Mu stanowisko kierownika Szkoły Podstawowej w Zębownicach (1969-1973). W tejże placówce pracowała Jego żona, gdyż w 1969 r. ożenił się. W 1973 r. po reformie systemu szkolnictwa podstawowego, kiedy to wprowadzono, głównie w szkolnictwie wiejskim, zbiorcze szkoły gminne czekał Go kolejny awans. Otrzymał powołanie na stanowisko dyrektora Zbiorczej Szkoły Gminnej w Zębownicach (1973-1975). Jako nauczyciel i dyrektor szkoły miał rozliczne zainteresowania. Śledził zmiany społeczno-kulturalne przebiegające w środowisku wiejskim, interesowała Go historia wsi, w których pracował, a więc były to zainteresowania typowo humanistyczne. Liceum Pedagogiczne dawało uprawnienia do nauki wszystkich przedmiotów wykładanych w szkole podstawowej, więc w zależności od potrzeb przekazywał wiedzę z różnych dyscyplin. Ponadto lubił majsterkować. W tamtych czasach, gdy wszelakie usługi były drogie i trudno dostępne, a rodzina otrzymała mieszkanie, w którym wiele rzeczy trzeba było poprawić, te umiejętności były bardzo przydatne. Pracował nad popularyzacją wiedzy dostępnej do analizy z perspektywy wiejskiego pedagoga, a więc o najbliższej okolicy. Okazja się nadarzyła, gdyż w regionie, w którym pracował działał społeczny ruch regionalny, dlatego włączył się w jego działalność. Był także wykładowcą Towarzystwa Wiedzy Powszechnej.

Pierwsze Jego publikacje naukowe były związane z działalnością naukową w społecznym ruchu regionalnym (Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Oleskiej, w którym pełnił m.in. funkcję v-ce prezesa i prezesa). Na łamach roczników „*Głos Olesna*” publikował monografie miejscowości z powiatu oleskiego, przygotowane samodzielnie bądź to wspólnie

z innymi autorami. Intencją było dostarczanie materiałów dla nauczycieli do prowadzenia edukacji regionalnej. Wykorzystywał także szanse publikacyjne na łamach wydawnictw Opolskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego. Kontakty Towarzystwa z Polskim Związkiem Kulturalno-Oświatowym w Czechosłowacji wpłynęły w dużej mierze na ukształtowanie głębszych zainteresowań naukowych Jubilata. To właśnie z ramienia Stowarzyszenia był członkiem wyjazdu w ramach wymiany na Zaolzie. Tam gospodarze zawieźli uczestników wymiany do polskiej szkoły podstawowej w Suchej Górnej. Przyglądając się efektom pracy środowiska polskiego stwierdził ze smutkiem, że w Polsce to polskie środowisko jest nieznane. Brak o nim choćby wzmianki w podręcznikach szkolnych, milczy o nim prasa, a problem wart jest uświadomienia Polakom. Kiedy podzielił się swymi spostrzeżeniami z Franciszkiem Hawrankiem, nauczycielem historii w Liceum Ogólnokształcącym w Gorzowie Śląskim, późniejszym profesorem, wicedyrektorem Państwowego Instytutu Naukowego Instytutu Śląskiego w Opolu usłyszał: „No to Panie Zenonie, ma Pan temat na doktorat”. Nie puścił tej uwagi mimo uszu.

Pragnąc pogłębić wiedzę historyczną i umiejętności metodologiczne w 1973 roku zaczął uczęszczać na seminarium doktoranckie prowadzone wówczas przez Instytut Śląski w Opolu z inicjatywy jego dyrektora prof. dr hab. Józefa Kokota. W roku 1974 otrzymał roczne stypendium im. Wiktora Gorzołki ufundowane przez Opolskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe, którego był aktywnym członkiem i wieloletnim przewodniczącym Komisji Oświatowej. Stypendium pozwoliło Mu na rozpoczęcie prac badawczych nad dziejami polskiego szkolnictwa w Czechosłowacji. Gromadzenie materiałów do pracy doktorskiej wymagało jednak częstych i dłuższych pobytów w Czechosłowacji, nie było to możliwe w sytuacji kierowania Zbiorczą Szkołą Gminną i oświatą w gminie. W tym czasie uczestniczył w kierowanej przez siebie Szkole Podstawowej w Zębowicach w eksperymencie dydaktycznym prof. Edwarda Fleminga poświęconym nauczaniu problemowemu w zespołach, a także przygotował ekspertyzę dla Instytutu Badań Pedagogicznych w Warszawie na temat funkcjonowania oświaty w gminie.

Musiał zdecydować co dalej. Praca w charakterze dyrektora szkoły czy praca naukowa. Decyzja nie była łatwa. W 1969 r. zawarł związek małżeński z Marią Günther. Na świecie była już córka Beatka i synowie Adam i Andrzej. Małżonka pracowała w Gminnej Szkole Zbiorczej w Zębowicach. Tam mieli też mieszkanie. Praca w Opolu oznaczała dla Niego dojazdy autobusami PKS, około godziny w jedną stronę. Można było się przeprowadzić do Opola, ale trzeba byłoby znaleźć mieszkanie i pracę dla żony. Pozostał więc w Zębowicach i dojeżdżał.

W wrześniu 1975 roku podjął pracę na stanowisku starszego asystenta w ówczesnym Instytucie Pedagogiki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu. Tu dopiero znalazł warunki do realizacji tematu pracy doktorskiej. Temat pracy spotkał się z zainteresowaniem Międzyuczelnianego Instytutu Nauk Politycznych UMCS w Lublinie i został włączony do badań centralnie sterowanych MR III/10/10 koordynowanych przez ten Instytut.

W 1978 roku uzyskał stopień – doktora nauk humanistycznych na Wydziale Filologiczno-Historycznym WSP Opole na podstawie rozprawy doktorskiej: *Szkolnictwo polskie w Czechosłowacji 1945-1975* [promotor - doc. dr hab. F. A. Marek, recenzenci: prof. dr hab. Teodor Musioł WSP Opole, doc. dr hab. A. Koprucki UMCS]. Było to pierwsze naukowe opracowanie dziejów powojennego szkolnictwa polskiego na Zaolziu, uwzględniające sytuację Polaków na Zaolziu po II wojnie światowej oraz różnorakie uwarunkowania funkcjonowania tego szkolnictwa. W ślad za awansem naukowym szedł awans zawodowy. W tymże 1978 r. uzyskał stanowisko adiunkta w Instytucie Pedagogiki WSP. W tymże roku 1978 został zastępcą dyrektora Instytutu Pedagogiki. W 1982 r. Instytut zmienił nazwę na Instytut Nauk Pedagogicznych, a Jubilat w dalszym ciągu w kadencjach 1982-1984, 1987-1989, 1989-1995; pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Nauk Pedagogicznych WSP.

Stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii - historii oświaty i kultury, uzyskał w 1990 roku na Wydziale Filologiczno-Historycznym WSP Opole, na podstawie rozprawy: *Działalność kulturalno-oświatowa Polaków za Olzą (1920-1938)*. Recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli: prof. dr hab. Marcin Kula z Uniwersytetu Warszawskiego, prof. dr hab. Andrzej Pilch z Uniwersytetu Jagiellońskiego i prof. dr hab. Jan Przewłocki z Uniwersytetu Śląskiego (pracujący na drugim etacie w WSP Opole).

W roku 1991 został zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego WSP, na 5 lat, a od 1996 roku jako profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Opolskiego na czas nieokreślony. Od 1993 r. poza funkcją wicedyrektora był kierownikiem Zakładu Pedagogiki Porównawczej i Doskonalenia Zawodowego (1993-2002), zaś od tego czasu zajmował też stanowisko kierownika Zakładu Historii Wychowania i Oświaty oraz Pedagogiki Porównawczej (2002-2008).

W 1995 r. Profesor został mianowany dyrektorem Instytutu Nauk Pedagogicznych i pełnił tę funkcję do dnia dzisiejszego. W 2007 r. uzyskał kolejny awans naukowy uzyskując tytuł profesora, od 2011 stanowisko profesora zwyczajnego. Od 2008 r. do chwili obecnej jest także kierownikiem Katedry Historii Wychowania i Oświaty oraz Pedagogiki Porównawczej. W latach 1978-1987; był także opiekunem Naukowego Koła Pedagogów. Równocześnie w

latach 1981-1990 był społecznym pełnomocnikiem Rektora do spraw studenckiego ruchu naukowego. Zainicjował wówczas organizację ogólnouczelnianych seminariów i wydawnictw prezentujących dorobek studenckich kół naukowych, za co został wyróżniony przez ZSP odznaką „Za zasługi dla studenckiego ruchu naukowego” (1987).

Jubilat pracował także poza Uniwersytetem Opolskim. W latach 1991-1994 dodatkowo jako profesor WSP Częstochowie w Instytucie Pedagogiki i Psychologii (II etat). W latach 1995-1998 był opiekunem naukowym Kolegiów Nauczycielskich w Raciborzu i Wałbrzychu z ramienia UO. Kiedy obie placówki przekształcono w Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe jeszcze krótko związany był razem z innymi pracownikami UO z tą uczelnią. W latach 1998-2004 był dziekanem Wydziału Pedagogicznego w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu. Z placówką tą jeszcze jakiś czas współpracował.

Profesor Zenon Jasiński od początku pracy naukowej skupiał się w kilku dziedzinach tematycznych. Wszystkie prace na stopień napisane są z użyciem warsztatu historycznego i dotyczą historii oświaty, która to dziedzina jest także częścią badań pedagogicznych, podobnie jak historia wychowania lub historia myśli pedagogicznej. Chociaż nie studiował historii prawidłowo stosował metodologię badań historycznych. Recenzentami tych prac w większości byli historycy i nie zarzucali Autorowi uchybień metodologicznych. Dorobek Jubilata nie jest bowiem monotematyczny. Poza pracami z historii oświaty obejmuje prace z kilku dziedzin pedagogiki, gdyż Profesor był wrażliwy na problemy pracy ucznia i nauczyciela, ale także na nowe zjawiska występujące w nauce pedagogicznej. Dokonamy zatem analizy tematycznej twórczości.

W dotychczasowych poczynaniach naukowych można wyróżnić kilka obszarów badawczych. Pierwszy z nich dotyczy **dziejów skupisk polskich na ziemiach czeskich i słowackich**. Badania te były odpowiedzią na zainteresowanie polskiego społeczeństwa losami Polaków na Zaolziu, tematyka ta była nieobecna w podręcznikach szkolnych w Polsce, a losy Zaolzian dla młodego pokolenia Polaków w kraju nieznanne. Dotychczasowe badania pozwoliły na przybliżenie tej tematyki w Polsce, krytyczną analizę różnych przejawów aktywności i życia organizacyjnego Polaków na Zaolziu, zwłaszcza oświaty szkolnej i pozaszkolnej, jaka miała miejsce w okresie międzywojennym, a także działalności kulturalno-oświatowej prowadzonej przez koła i agendy Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji oraz po II wojnie światowej. Prowadzenie tych badań, zwłaszcza kwerendy poloników w archiwach czechosłowackich, było możliwe dzięki włączeniu tej tematyki do badań centralnie sterowanych (CPBP 11.09 zad. 8. koordynator prof. dr hab. A.

Koprucki z UMCS w Lublinie). Wyniki tych badań zostały zaprezentowane na kilkunastu konferencjach naukowych, w artykułach oraz w monografii: *Działalność kulturalno-oświatowa Polaków za Olsz. 1920-1938*, (1990).

Istotnym wkładem w poznanie w dziejów diaspory polskiej na ziemiach czeskich była praca *Polscy uchodźcy i polskie szkoły w Czechach i na Morawach w czasie I wojny światowej* (1995), napisana wspólnie z K. Rędzińskim ukazująca mało znane losy uciekinierów polskich z Galicji do Czech, przed armią rosyjską.

Prowadzone badania pozwoliły Jubilatowi także na poznanie życia organizacyjnego polskich skupisk wychodźczych na ziemiach czeskich i słowackich od II połowy XIX wieku. Opracowania dotyczące aktywności Polaków w Pradze, Brnie, Hradcu Kralove, Bratysławie czy Koszycach mają charakter pionierski. Efektem tych badań są pierwsze syntezy dziejów polskich skupisk, zarówno etnicznych, jak i emigracyjnych, na ziemiach czeskich i słowackich, *Rozmieszczenie Polaków w Czechosłowacji po II wojnie światowej* (1985); *Ludność polska w Czecho-Słowacji* (1992) i *Diaspora polska w Czechach i Słowacji* (2001).

Prowadzone badania uzmysłowiły Mu jak bardzo wiedza o Polakach żyjących na ziemiach czeskich i słowackich, ich problemach, jest rozproszona i niepełna. To było inspiracją do zgłoszenia i realizacji projektu badawczego *Leksykon Polaków w Czechosłowacji* w latach 1984-1990, którym kierował jako koordynator II° - w ramach CPBP 11.09, zad. 3.5 (koordynatorem I^o był Instytut Badań Polonijnych UJ). Wokół tego zadania udało się skupić 22 osobowy zespół badaczy, w tym nieżyjących już znakomitych znawców problematyki zaolziańskiej: profesorów Andrzeja Brożka, Józefa Chlebowczyka, Antoniego Gładysza, Edmunda Rosnera, doktorów Edwarda Buławę, Józefa Ondrusza, Władysława Jośka. Była to wówczas jedyna koncepcja takiego ujęcia dziejów środowiska polonijnego, jeśli nie brać pod uwagę *Leksykonu Polactwa w Niemczech* autorstwa E. Omańczyka z okresu międzywojennego. Opracowanie to o charakterze leksykonu naukowego, z aparatem badawczym, miało dostarczyć wiedzy o: problemach ogólnych Polaków mieszkających na ziemiach czeskich i słowackich, informacji o różnych przejawach życia organizacyjnego, działalności osób związanych z polską diasporą na tym obszarze, wiedzy o dziejach miejscowości, w których Polacy stanowili znaczny procent mieszkańców, wiedzy o polskim ruchu wydawniczym, zwłaszcza edycji prasy. Efektem badań było opracowanie przez zespół autorów prawie 800 haseł, prac zwartych, które były pokłosiem udziału autorów w tym projekcie a także podjęciem niektórych tematów w formie prac doktorskich itd. Własne dokonania badawcze dotyczące tego tematu opublikował w cyklu tematycznym na łamach

miesięcznika „Opole” oraz w *Małym Leksykonie Nadolziańskim* (1990). Stało się ono ważnym kompendium wiedzy o Zaolziu.

Dzięki realizacji tego grantu zgromadzony został obszerny, interesujący materiał na temat różnorodnych form działalności społecznej i pracy narodowopolskiej zmierzającej do zachowania polskości polskiej diaspory na Zaolziu. Niestety grant nie przewidywał środków na ich opublikowanie. Długoletnie starania o ich edycję nie przynosiły rezultatów wskutek sytuacji gospodarczej państwa polskiego ostatnich lat PRL i początków solidarnościowej bezkrwawej rewolucji społecznej. Materiały były stale wzbogacane, jednakże szanse na ich wydanie drukiem wydawały się iluzoryczne.

Po uzyskaniu habilitacji pogłębiał badania nad kulturą i oświatą Zaolzia. Przemiany ustrojowe, rozpad Czechosłowacji wymagały monitorowania sytuacji grup etnicznych i ich problemów, nakazywały potrzebę powrotu do niektórych tematów, z względu na wcześniejsze ograniczenia w dostępie do materiałów i potrzebę reinterpretacji niektórych faktów. Wystąpiły też nowe zjawiska w życiu organizacyjnym Polaków na Zaolziu, jak reaktywowanie wielu polskich organizacji, ich rozproszenie czy zmiana charakteru. Kwestie te podjął między innymi w takich artykułach, jak: *Uwarunkowania i przemiany polskiej kultury na Śląsku Zaolziańskim w XX i XXI w.* (1995) czy *Problemy Polaków w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej po 1990 roku* (2001).

Dzięki uczestnictwu w latach 1995-97 w realizacji grantu „Mniejszość polska w Czechosłowacji” kierowanego przez prof. dra hab. D. Kadłubca z Uniwersytetu Ostrawskiego, mógł podjąć w szerszym zakresie dzieje szkolnictwa polskiego na Śląsku Cieszyńskim i Kresach Ostrawskich w Republice Czechosłowackiej i opublikować je w języku czeskim w Republice Czeskiej w rozdziale *Školství* w zbiorze *Polska narodni menšina na Těšinsku v České republice (1920-1995)*, red. D. Kadłubiec, Ostrava 1997.

Szukał możliwości edycji zgromadzonych materiałów, zwłaszcza, że część autorów haseł zmarła, co musiało utrudnić ich realizację, gdyż część haseł wymagała uwspółcześnienia, a prawie wszystkie uzupełnienia literatury przedmiotu. Wykorzystał fakt, iż powstał Narodowy Program Rozwoju Humanistyki i zgłosił w nim propozycję wydania materiałów dotyczących Polaków żyjących nie tylko na Zaolziu, ale w różnych ośrodkach byłego państwa czechosłowackiego, a współcześnie w Czechach i w Słowacji, które stały się odrębnymi państwami. W 2011 r. otrzymał środki na realizację „Projektu nr 1 *Leksykon Polaków w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej* realizowany w Uniwersytecie Opolskim. W 2012 r. powstał po Jego kierunkiem zespół, który rozpoczął realizację zadania.

Cele *Leksykonu* projektodawca określił we wstępie do edycji następująco: „Podstawowym celem projektu *Leksykon Polaków w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej* jest usystematyzowanie wiedzy o życiu Polaków na ziemiach czeskich i słowackich, ich aktywności kulturalno-oświatowej, społecznej, gospodarczej i politycznej w dotychczasowych dziejach, jak i obecnie, a także o uwarunkowaniach życia i działalności polskiej mniejszości na badanym obszarze, uchronienie od zapomnienia dorobku materialnego i duchowego polskiej diaspory w Czechach i Słowacji, wkładu Polaków w rozwój tych obszarów, dostarczenie informacji o ludziach i sprawach Śląska Zaolziańskiego, udokumentowanie niezwyklej aktywności jego mieszkańców na różnych polach, swoistego fenomenu kulturowego. Utrwalenie w świadomości młodego pokolenia Polaków mieszkających po jednej i drugiej stronie Olzy oraz Tatr faktów świadczących o wielkiej organicznej i narodowej pracy poprzednich pokoleń i dzisiejszych dokonaniach Rodaków mieszkających w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej. Danie świadectwa ich trudu i

powodu do dumy z dokonań”¹.

Pomysłodawca projektu uzasadnił go także od strony naukowej stwierdzając: „Brak jest dotychczas prac, które odzwierciedlałyby całokształt życia Polaków w tych krajach. Próby syntez jakie powstały w okresie międzywojennym posiadają różną wartość i charakter, ponadto ciąży na nich silne piętno ówczesnych stosunków polsko-czeskich. Opracowania ograniczają się do prezentacji problemów Zaolzia, co wydaje się zrozumiałe, a pomijają Polaków zamieszkałych w innych regionach Czechosłowacji. Z prac, które powstały po 1945 r. większość preferuje życie kulturalno-oświatowe na Zaolziu. Luki tej nie wypełniły też w pełni nowe prace badawcze jakie opublikowano po roku 1992 tj. po podziale Czechosłowacji”².

Leksykon³ jest niewątpliwie ważnym przedsięwzięciem w dorobku Jubilata. Wymagał wiele trudu, skomplikowanych działań organizacyjnych i naukowych. W jego realizacji uczestniczyło dotychczas 88 autorów, z których spora grupa nie doczekała się efektów swojej pracy, dlatego wiele wysiłku w uwspółcześnienie haseł musiała włożyć redakcja. O ogromnym wysiłku naukowym autorów haseł świadczy wykorzystanie ogromnej liczby pozycji literatury naukowej, a także wykorzystane materiały archiwalne polskie i zagraniczne oraz różne formy wydawnictw źródłowych, słownikowych i leksykonowych.

Jubilatowi dane było oglądać podziw i zadowolenie adresatów leksykonu, gdy w ramach prezentacji poszczególnych tomów za granicą obserwowaliśmy radość osób, których biogramy członków rodzin, opis rodzinnej miejscowości, przedstawienie sylwetek nauczycieli i szkół, do których uczęszczali, organizacji o różnym charakterze, w których działali znajdowały się w poszczególnych tomach. Były też wskazania, że należałoby zamieścić jeszcze kogoś z ich znajomych, jednakże brak źródeł uniemożliwił takie zamierzenia. W pracach nad Leksykonem brała udział ogromna rzesza ludzi, ale bez Profesora Zenona Jasińskiego ich wysiłek nie przyniósłby takich rezultatów, jakie łatwo zauważyć patrząc na poszczególne tomy w szafach bibliotecznych.

Drugi nurt zainteresowań badawczych Jubilata jest z jednej strony częściowo pokrewny tematycznie, ale wymagający opracowania skomplikowanych narzędzi badawczych dotyczył **zderzenia i przenikania kultur na pograniczach państw**. W latach siedemdziesiątych XX w. podjęty został w Polsce wątek zderzenia kultur realizowany głównie w kontekście zderzenia kultur regionalnych. Zainteresowania badawcze Profesora

¹ Z. Jasiński, *Wstęp*, [w:] *Leksykon Polaków w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej*, t 1, red nauk Z. Jasiński, B. Cimała, Opole 2012, s. 16.

² *Ibidem*, s. 16-17.

³ *Leksykon Polaków w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej...* t. I, Opole 2012, t II, Opole 2013, t III, Opole 2014, t IV, Opole 2015.

oscylowały wokół innych aspektów tego zjawiska i dotyczyły wzajemnych wpływów kulturowych na pograniczach państwowych, w zależności od ich charakteru. Tej tematyce poświęcił Profesor 3 konferencje naukowe. Wyniki badań własnych oraz innych autorów zostały zgromadzone w redagowanych pracach zbiorowych: *Zderzenia i przenikanie kultur na pograniczach* (1989 drugi red. J. Korbel); *Na pograniczach: kultura-ludzie-problemy* (1991). Szczególnie interesowała Go praca szkoły w sytuacjach pogranicza. Kwestiom tym poświęcił m.in artykuły: *The Determinants of Functioning of the Schools in the Borderland* (1996); *Udział nauczycieli na pograniczu w życiu społeczności lokalnych (na przykładzie Zaolzia)* (1996); *Narodna in držvljanska vloga manjšinske šole* (1995); *Aktywność organizacyjna młodzieży na pograniczu czesko-polskim w latach 1920-1938* (1995); *Stan badań nad pograniczem polsko-czeskim* (1997). W opracowaniach tych wykazał różnicę w charakterze pełnionych ról przez szkołę w centrum kraju i na pograniczach, zwłaszcza w sytuacji pogranicza przejściowego gdy mamy do czynienia z mniejszościami narodowymi.

W roku 1995 uzyskał grant KBN 1 HO1F 028 08 „Tożsamość i plany życiowe młodzieży na pograniczu”. Dzięki temu mógł wraz z międzynarodowym zespołem badawczym, prowadzić interdyscyplinarne badania wśród młodzieży na pograniczach w Polsce, Niemczech, Czechach, Słowacji, Ukrainie, Białorusi, Słowenii. Badania te pozwoliły ustalić postawy młodzieży wobec wielu problemów współczesnego życia, określić determinanty tożsamości narodowej współczesnej młodzieży na pograniczach, stwierdzić jakie są plany życiowe młodzieży z obszarów pogranicznych i co je warunkuje. Rezultaty badań zostały opublikowane w 3 pracach zwartych w środowisku opolskim: *Tożsamość narodowa młodzieży na pograniczach* (red. Z. Jasiński, A. Kozłowska, 1996); *Potencjał społeczno-kulturowy polskich pograniczy* (red. Z. Jasiński, T. Lewowicki, J. Nikitorowicz, 1998); *Plany życiowe młodzieży z terenów pograniczy* (red. Z. Jasiński, T. Lewowicki, J. Nikitorowicz, 2004); 3 autorskich książkach (Poznań, Białystok, Hradec Kralove), spożytkowane do napisania 2 prac doktorskich, 10 prac magisterskich, 10 prac na studiach podyplomowych, wynik z prowadzonych badań i były również prezentowane w czasie licznych konferencji naukowych w kraju i za granicą.

Kolejny nurt zainteresowań naukowych wynikał z potrzeb społecznych. Rozpad obozu państw socjalistycznych pozwolił na otwarcie się polskiego społeczeństwa na przybyszów zza granicy, którzy w Polsce znaleźli możliwości kontynuowania kariery. W polskich drużynach sportowych pojawili się zagraniczni piłkarze, czasami czarnoskórzy, podobnie w drużynach koszykarskich. Przyjmowano ich różnie. Czasami podziwiano umiejętności, czasami ich wyczynom na boisku towarzyszyły rasistowskie okrzyki. Pojawiały się nieprzyjemne transparenty, przykłady pobicia, gdyż część społeczeństwa nie wiedziała jak się zachować

wobec obcych. Sport był tylko jedną z dziedzin, w której problem stosunku do obcych występował, bowiem coraz więcej obcokrajowców zaangażowanych było w polskiej gospodarce. Prowadzili zakłady usługowe, jadłodajnie z menu z rodzinnego kraju. W Polsce trzeba było się zmierzyć z problemem ujawniających się mniejszości narodowych, które domagały się realizacji własnych postulatów kulturalnych. Profesor wyczulony na problemy społeczne włączył się w problem związany jest z **edukacją wielokulturową**. Prowadząc badania nad szkolnictwem mniejszościowym doszedł do przekonania, że funkcjonujące modele szkolnictwa mniejszościowego w wielu krajach prowadzą do „gett” narodowych, które uniemożliwiają części młodzieży osiągnięcie wysokich pozycji w społeczeństwie dominującym. Stąd zrodziło się Jego zainteresowanie edukacją wielokulturową i międzykulturową. Zainteresowania te wzmocnił dzięki udziałowi w badaniach międzynarodowych realizowanych wspólnie z dr. J. Krejčim z Uniwersytetu w Osnabrücku dotyczących procesów eurointegracji i europejskiego wymiaru edukacji, w ramach programu Erasmus. Udział w tych badaniach sprawił, że zaczął koncentrować się na problemach tożsamości narodowej i funkcjonowaniu społeczeństw wielokulturowych. Wyrazem tego są dwie prace zwarte dające aktualny stan wiedzy o problemach życia, kultury i oświaty skupisk etnicznych i mniejszości narodowych w Europie w kontekście wielokulturowości: *Oświata etniczna w Europie Środkowej*, red. Z. Jasiński, T. Lewowicki (Opole 2001); *Kultura grup etnicznych w Europie Środkowej*, red. Z. Jasiński, T. Lewowicki (Opole 2004); *Miejsce kultur etnicznych i regionalnych w jednoczącej się Europie*, red. Z. Jasiński, T. Lewowicki (Opole 2007) oraz kilku artykułach zamieszczonych w pracach zwartych, a także referatach wygłaszanych na konferencjach naukowych, poświęconych edukacji międzykulturowej, organizowanych przez ośrodki akademickie w kraju i za granicą: *Od pedagogiki narodowej do pedagogiki międzykulturowej. Refleksje na progu eurointegracji* (2004); *Język ojczysty w szkole mniejszościowej a edukacja wielokulturowa eurointegracja* (2004); *Mezikulturní pedagogika jako pedagogická disciplína* (2005).

Kolejny obszar zainteresowań badawczych Profesora dotyczy **kształcenia i doskonalenia nauczycieli**. Profesor z dumą podkreśla, że większość Jego życia, gdyż pół wieku, upłynęła Mu na pracy nauczycielskiej. Ma różnorodne życiowe doświadczenia pedagogiczne. Był nauczycielem w szkole podstawowej, pełnił funkcję dyrektora szkoły. Na WSP kształcił nauczycieli, na Uniwersytecie zajmuje się kształceniem studentów. Jest on związany z doświadczeniami zawodowymi, prowadzeniem przedmiotu pedeutologia, uczestnictwem w pracach Wojewódzkiej Komisji ds. Stopni Specjalizacji Zawodowej Nauczycieli. Zainteresowania te mógł rozwijać także m.in. dzięki uczestnictwu w międzynarodowym programie badań profesjograficznych „Od porównania do kooperacji” koordynowanym przez

prof. dr hab. B. Bližkovskiego z Uniwersytetu w Brnie. W pracy międzynarodowego zespołu badawczego, przedstawiciele Uniwersytetów z Bratysławy, Brna, Szeged, Ostravy, Liberca, Wiednia, została wykorzystana Jego propozycja analizy scenariuszy lekcji nauczycieli, które były jednym z elementów badań. Adoptował na grunt polski narzędzia do badań profesjograficznych. Zostały one wykorzystane do przeprowadzenia badań w Polsce, którymi kierował, ponad to narzędzia te zostały spożytkowane w dwóch pracach doktorskich. Rezultaty badań pozwoliły na określenie pozycji polskich nauczycieli na tle porównawczym, ich kompetencji, realizowanych czynności, niedostatków w przygotowaniu zawodowym, problemów egzystencjalnych i zawodowych nauczycieli. Wyniki badań polskich zostały opracowane w postaci raportu, szeregu artykułów i referatów wygłaszanych na konferencjach na także zamieszczone w pracy zbiorowej zawierającej wyniki badań czeskich, polskich i słowackich [*Středoevropsky učitel*. 2001].

Natomiast wieloletnie uczestnictwo w stałej konferencji pedeutologów Europy Środkowej prowadzonej przez Uniwersytet w Poczdamie pozwoliło na skoncentrowaniu się na konsekwencjach przemian w polskiej polityce edukacyjnej dla przygotowania zawodowego nauczycieli i ich doskonalenia oraz warunków pracy nauczycieli. Efekty badań własnych nad problemami kształcenia i doskonalenia nauczycieli zostały wzbogacone o wyniki badań innych autorów i zaprezentowane w postaci prac zbiorowych, które redagował: *Niektóre aspekty porównawcze edukacji nauczycielskiej* (1994); *Problemy przygotowania zawodowego nauczycieli w Europie Środkowej* (1996) lub *Kształcenie i doskonalenie nauczycieli pracujących w Europie Środkowej. Wybrane problemy* (1998 drugi redaktor T. Lewowicki); *Problemy pedeutologii na przełomie XX i XXI wieku* (2000 drugi redaktor T. Lewowicki) oraz referatach wygłaszanych na konferencjach naukowych.

Jako z-ca dyrektora Instytutu, a następnie jego dyrektor uczestniczył w różnych gremiach społecznych, których działania były nakierowane na zapobieganie patologii społecznej, zwłaszcza wśród młodzieży. Stąd kolejny nurt zainteresowań dotyczy **profilaktyki społecznej i patologii społecznej**. W latach 1985–1991 uczestniczył w pracach zespołu badawczego (jako z-ca kierownika zespołu) realizującego na zlecenie Instytutu Neuropsychiatrii w Warszawie, w ramach CPBR 11.08.- C.6.1 program *Eksperymentalna weryfikacja skuteczności profilaktycznych działań antyalkoholowych w szkole*. Był odpowiedzialny za opracowywanie narzędzi badawczych, ponadto był opiekunem naukowym dwóch szkół średnich, w których prowadzono eksperyment, partycypował w opracowaniu raportów z badań oraz scenariusza filmu dydaktycznego „Szansa”, związanego z realizacją programu.

Podjął badania diagnostyczne nad przemocą i agresją młodzieży w szkole, formami i metodami działalności profilaktycznej w zakresie zapobiegania patologii społecznej, ich wyniki zostały zaprezentowane w pracach zwartych: *Zagrożenie młodzieży patologiami społecznymi w Polsce* (red. Z. Jasiński, T. Cielecki, 1987); *Profilaktyka i resocjalizacja w działalności Ochotniczych Hufców Pracy*; (red. Z. Jasiński, I. Mudrecka, 2001); *Przemoc międzyrówieśnicza w szkole* (red. Z. Jasiński, J. Brągiel, 2001); *Studia i rozprawy z pedagogiki resocjalizacyjnej* (red. Z. Jasiński, I. Mudrecka, 2004). Badania pozwoliły na określenie poziomu i form profilaktyki w szkołach, niedostatków w tym zakresie (Z. Jasiński, (Drugi autor Edward Nycz), *Absolwenci Ochotniczych Hufców Pracy. Badania ich losów, pozycji społecznej i zawodowej w społeczeństwie*, Instytut Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Opolskiego, Komenda Główna OHP, Opole 2010).

Swoje doświadczenia w tym zakresie wykorzystał w roku akademickim 1997/98 gdy prowadził cykl zajęć dla studentów na studiów dziennych i zaocznych z zakresu patologii społecznych w Katedrze Pedagogiki Uniwersytetu Ostrawskiego.

Kolejny nurt badań dotyczył typowego dla Opolszczyzny problemu regionalnego: **dziedzin oświaty i kultury śląskiej, losów polskiej mniejszości na Śląsku Opolskim przed 1945 rokiem** oraz współczesnych problemów społeczno-kulturalnych mieszkańców Opolszczyzny po II wojnie światowej, a także Niemców żyjących na Śląsku Opolskim. Kwestie te podjął m. in. w takich opracowaniach, jak: *Polnische Jugendeorganisationen in Bezirk Opole (1933-1939)* (1987); *Dramat wychowania w czasach pogardy* (red. Z. Jasiński, A. F. Marek, 1989); *Das Deutsche Minderheitsschulwesen in Polen 1919-1933*(1986); *Niemieckie szkolnictwo mniejszościowe w Polsce. Tradycje i szanse reaktywowania* (1997); *Rodziny na Śląsku Opolskim w okresie transformacji ustrojowej* (1996); *Szkolnictwo w województwie opolskim u schyłku XX wieku* (1999); *Problemy kultury jako przedmiot zainteresowań badawczych opolskich pedagogów* (2005).

Zainteresowanie **polityką oświatową Niemców na Śląsku Opolskim w okresie II wojny światowej** pozwoliło Mu na udział w realizacji projektu KBN 1 H01F 076 09 „ Polityka Rzeszy Niemieckiej w okupowanych krajach", którego kierownikiem był prof. dr hab. Marian Walczak. Stąd kolejny nurt badawczy dotyczy dziejów czeskiego szkolnictwa w okresie Protektoratu. Efektem udziału w realizacji tego projektu był opublikowany raport z badań *Polityka oświatowa i naukowa Rzeszy w okupowanych Czechach* (2000) oraz książka *Czeska szkoła w Protektoracie Czech i Moraw* (Opole UO 2006). Jest to pierwsza książka na polskim rynku wydawniczym, która obrazuje dzieje czeskiego szkolnictwa w trudnym dla niego okresie. Polskie społeczeństwo przejawia stereotypowe sądy o Czechach i czeskim ruchu oporu w odniesieniu do okresu Protektoratu i nie przejawia nim zainteresowania. Udało się

ustalić szereg istotnych faktów dotyczących polityki oświatowej prowadzonej przez Rzeszę Niemiecką w okupowanych Czechach i Morawach, rozmiarów tego szkolnictwa, problemów jego codziennego funkcjonowania oraz ruchu oporu czeskich nauczycieli i uczniów.

Wymienionych siedem tematów badawczych związanych jest z czterema subdyscyplinami wiedzy pedagogicznej: historią oświaty i wychowania, pedeutologią, pedagogiką społeczną i pedagogiką resocjalizacyjną. W każdej z tych subdyscyplin prace Profesora mają ważne znaczenie, wiele z opracowań charakter pionierski. Wszystkie prace oparte są na rzetelnych badaniach, współpracy z jednostkami opieki nad młodzieżą, np.: Ochotniczymi Hufcami Pracy, Miejskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli i innymi placówkami prowadzącymi działalność kształcącą i wychowawczą.

Profesor Zenon Jasiński nie miał cechy osoby piszącej „do szuflady”. Przeciwnie dzielił się swymi wynikami badań z innymi. Stąd znaczący dorobek publikacyjny. Opublikowana w tym tomie biografia prac Jubilata przygotowana przez dr. hab. Edwarda Nycza zwalnia mnie od szczegółowej analizy. Pragnę jedynie podkreślić, iż po uzyskaniu habilitacji (1990) do momentu uzyskania stopnia naukowego profesora (2007) opublikował trzy monografie, 10 książek pod własną redakcją i 21 prac zwartych, które współredagował, ogłosił drukiem ponad 100 artykułów i rozpraw naukowych. Prace te publikował w kraju oraz w: Czechach, Słowacji, Ukrainie, Węgrzech, Słowenii i Niemczech. W okresie pracy w WSP, a następnie w Uniwersytecie Opolskim opublikował w kraju i za granicą indywidualnie 4 monografie, jedną monografię jako współautor; 140 artykułów, referatów i rozpraw, był redaktorem 14 prac zwartych, a w 25 był współredaktorem, autorem 315 haseł encyklopedycznych, 37 publikacji popularno naukowych, doniesień, 6 raportów z badań, 4 ekspertyz i wielu prac nie przeznaczonych do publikacji.

Tylko w latach 1990-2007 wystąpił z referatami na 25 konferencjach zagranicznych (Austria, Czechy, Słowacja, Słowenia, Niemcy, Izrael), 16 konferencjach krajowych, poza ośrodkiem opolskim, był 3 krotnie zapraszany m. in. na kongresy pedagogiczne do Republiki Czeskiej i 2 do Słowenii, przewodniczył pracom sekcji na konferencjach organizowanych przez inne ośrodki akademickie. Był inicjatorem i organizatorem kilku cyklicznych międzynarodowych konferencji naukowych poświęconych: zderzeniom i przenikaniu kultur na pograniczach, edukacji w procesie przemian cywilizacyjnych i kulturowych; problemom kształcenia i doskonalenia nauczycieli w Europie Środkowej, edukacji wielokulturowej.

Odbył staże naukowe w Czechosłowacji (1976, 1988), Republice Czeskiej (1996,1999), Republice Słowackiej (1999) oraz Słowenii (2001).

Recenzenci powołani do oceny dorobku w osobach: prof. zw. dr hab. Michał Lis z Uniwersytetu Opolskiego, prof. zw. dr hab. Tadeusz Radzik z UMCS w Lublinie, prof. zw. dr

hab. Mieczysław Wojciechowski UMK w Toruniu, prof. dr hab. Mieczysław Hauser z UAM w Poznaniu podkreślali, jak czytamy we *Wniosku o nadanie tytułu profesora nauk humanistycznych w zakresie historii doktorowi hab. Zenonowi Jasińskiemu, profesorowi Uniwersytetu Opolskiego, w Instytucie Nauk Pedagogicznych* : „Dorobek naukowy dra hab. Zenona Jasińskiego w całości jest znaczący. W aspekcie ilościowym jest imponujący, na podkreślenie zasługuje duża różnorodność tematyczna i fakt, że wiele z prac to pozycje obcojęzyczne. Równie dobrze przedstawia się wartość naukowa tych publikacji. Są to prace źródłowe, oparte niejednokrotnie na źródłach zagranicznych, poprawne metodologicznie, a przede wszystkim nowatorskie. Zenon Jasiński podejmował tematy, które w literaturze przedmiotu nie zaistniały dotychczas, bądź podejmowane były fragmentarycznie. Świadczą one o jego dociekliwości badawczej. Prace te publikował w kraju oraz w: Czechach, Słowacji, Słowenii, Niemczech, Ukrainie i na Węgrzech. Całokształt dorobku naukowego drukowanego dra hab. Z. Jasińskiego zasługuje na pochwałę z racji dobrego warsztatu naukowego oraz walorów poznawczych poszerzających naszą wiedzę w dziedzinie historii, oświaty i kultury w Polsce i w Europie Środkowej w XX i w początkach XXI wieku. Cechą jego warsztatu naukowego jest profesjonalizm w podejściu do materii badawczej i rzetelność w prezentowaniu wyników. W badaniach naukowych dr hab. Z. Jasiński, prof. UO odwołuje się zarówno do warsztatu badawczego historyka, jak i pedagoga”.

Zdaniem recenzentów „Za najważniejszy nurt badawczy w aktywności dr hab. Zenona Jasińskiego należy uznać dzieje oświaty, w tym na pograniczu etnicznym i zagadnienia wielokulturowości. Szczególnie bliskie są mu losy Polaków na Zaolziu, co wyraża się w licznych publikacjach. Grupę książek, które były rezultatem żmudnych badań archiwalnych, otwiera jego praca habilitacyjna pt. *Działalność kulturalno-oświatowa Polaków za Olzą .1920-1938* (Opole 1990, ss. 207), która jest pierwszą w polskiej literaturze syntezą, w pełni udaną, określającą czołową rolę - kultury i oświaty w procesie utrwalania polskiej tożsamości narodowej Polaków na Zaolziu. W tym samym roku, ale już po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego opublikował *Mały Leksykon Nadolziański* (Opole 1990, ss. 200). Stanowi on ważne kompendium wiedzy na temat problemów życia Polaków w czeskiej części Śląska Cieszyńskiego. Jest to dzieło do którego sięgają wszyscy podejmujący tematykę zaolziańską. Kolejną znaczącą pracą związaną z dziejami oświaty była, przygotowana wspólnie z K. Rędzińskim, książka *Polscy uchodźcy i polskie szkoły w Czechach i na Morawach w czasie I wojny światowej* (Opole 1995), dzięki niej przyswojono historiografii polskiej cenne i nowatorskie opracowanie podejmujące tematykę przemieszczeń ludności polskiej w latach I wojny światowej.

Tematyka związana z losami Polaków w Czechach i Morawach pojawia się w wielu artykułach Zenona Jasińskiego. Do szczególnie wartościowych należą: rozdział w pracy zbiorowej: *Polonia w Europie* przygotowanej pod redakcją Barbary Szydłowskiej-Ceglowej, oraz m.in. *artykuły Kultura polskiej grupy etnicznej na tle innych narodowości* (1993); *Organizacje polskie w Pradze na przełomie XIX i XX wieku* (1999), *Organizacje polskie w Brnie do wybuchu II wojny światowej* (1999), *Diaspora polska w Czechach i Słowacji* (2000); *Życie kulturalne Polaków w Ostrawie na przełomie XIX i XX w.* (2004).

Profesor Zenon Jasiński należy obecnie do najbardziej kompetentnych znawców problematyki mniejszości polskiej w Czechach i problematyki narodowościowej. Jego badania i ustalenia są niejednokrotnie pionierskie. Stąd do niego zwracają się o teksty i opinie uczeni redagujący prace na temat mniejszości narodowych i Polonii. Pozycja naukowa, jaką zdobył kandydat w Republice Czeskiej potwierdza fakt zamieszczenia jego biogramu w wydany przez Czeską Akademię Nauk słowniku pt. „*Scholars of Bohemia, Czech and Czechoslovak History Studies*” (Praga 2005, t.2, s. 14-19).

Wieloletnie kontakty z czeskimi ośrodkami akademickimi zaowocowały licznymi publikacjami krajowymi i zagranicznymi odnoszącymi się do wzajemnych kontaktów polsko-czeskich, Polaków w Czechach i Czechów w Polsce, a ich efektem jest powstanie pod redakcją Zenona Jasińskiego kilku tomów *Czesko-polskich Studiów Pedagogicznych*.

Z kręgu zainteresowań dziejami szkolnictwa wywodzi się najważniejsza w dorobku Zenona Jasińskiego praca naukowa. Jest to monografia *Czeska szkoła w Protektoracie Czech i Moraw* (Opole 2006, ss. 391). Jest to pierwsze w literaturze polskiej całościowe opracowanie tego zagadnienia, jedna z nielicznych powstałych w Polsce źródłowych prac z powszechnej historii dziejów oświaty. Autor pracą tą włączył się w nurt dyskusji o roli protektoratu, okupacji niemieckiej i postawach społeczeństwa w tym okresie czyli dyskusji o kolaboracji i jej zakresie i skutkach. Z pracy Zenona Jasińskiego wyłania się obraz szkolnictwa, służącego jako narzędzia germanizacji, przy zachowaniu pozorów niezależności (np. czeskie władze szkolne). Praca ta jest ważna zarówno dla dziejów szkolnictwa w okupowanej Europie, jak i dla poznania dziejów okupowanej Europy. Autor przekonująco rozprawia się z tezą o rzekomym powszechnym zjawisku kolaboracji Czechów z Trzecią Rzeszą, wykazując, że w świetle zachowanych materiałów źródłowych, taka ocena jest "dalece niesprawiedliwa".

Równoległym obszarem badań kandydata, w stosunku do dziejów oświaty, były badania dotyczące problemów świadomości i tożsamości narodowej na pograniczach etnicznych, wielokulturowości oraz prace na temat różnych aspektów funkcjonowania

szkolnictwa i wychowania. Doświadczenia z tych różnych obszarów badawczych przenikały się wzajemnie prowadząc do widocznego wzbogacenia treści naukowych zawartych w kolejnych pracach dra hab. Zenona Jasińskiego. Cały dorobek kandydata wyraźnie dzieli się na prace o tematyce historycznej, (wszystkie monografie dotyczą historii) oraz na prace o tematyce pedagogiczno-społecznej związane z pełnieniem wielu funkcji społecznych.

Zainteresowania związane z kwestiami stosunków polsko-czeskich i mniejszością polską w Czechach spowodowały podjęcie przez prof. Zenona Jasińskiego badań nad szerszą problematyką związaną z pograniczem kulturowym, wielokulturowością, zderzaniem i przenikaniem się kultur. Wspomniane już prace redagowane z Tadeuszem Lewowickim stały się cennym źródłem informacji dotyczącym problemów etnicznych w Europie.

Wiele miejsca w dorobku kandydata zajmują prace naukowe nie przeznaczone do druku takie, jak: ekspertyzy dla Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie, Komitetu Badań Polonii PAN i Urzędu Marszałkowskiego w Opolu; opinie wydawnicze prac habilitacyjnych; recenzje dorobku w przewodach habilitacyjnych, opinie wydawnicze dla różnych wydawnictw w kraju, recenzje grantów dla KBN oraz dla Czeskich i Słowackich Agencji Grantowych, grantu Ministerstwa Szkolnictwa, Młodzieży i Sportu w Pradze, grantu Fundacji Nauki Polskiej „Ilustrowany słownik biograficzny Polonii Świata”; recenzje prac doktorskich.

Profesor Zenon Jasiński ma również duże osiągnięcia w dziedzinie kształcenia młodej kadry naukowej. Jest promotorem 17 prac doktorskich: Eugenia Karcz, Jerzy Wowk, Anna Kozłowska, Dariusz Widelak, Andrzej Kurek, Maria Jordan, Urszula Strzelczyk-Raduli, Roman Baron, Dorota Papis, Anna Glińska-Lachowicz, Anna Szczęśna, Łukasz Kwadrans, Karol Neisch, Marzanna Pogorzelska, Monika Urbanek Sławomir Śliwa, Dorota Piechowicz-Witoń, a 4 przewody są w toku. W latach 1992-1996 prowadził w WSP w Opolu seminarium doktoranckie wspólnie z pracownikami Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu Śląskiego. Recenzował ponad 20 prac doktorskich (w tym KUL, UMCS, UŚ, UwB, IBE, - AWF Warszawa, UP Ołomuniec, UW, UO), Pierwsza doktorantka E. Karcz jest dziś samodzielnym pracownikiem naukowym UO, podobnie jak Anna Kozłowska, 13 doktorów, których był promotorem pracuje w uczelniach i szkołach wyższych na stanowiskach adiunktów, dr Roman Baron wygrał konkurs na stanowisko adiunkta w Instytucie Historii Czeskiej Akademii Nauk w Brnie, a dr Jerzy Wowk był przez kilka lat prezesem Stowarzyszenia Naukowców Polskich na Ukrainie. Był również recenzentem 5 opinii wydawniczych prac habilitacyjnych, recenzentem opracowania i dorobku dorobku w 8 przewodach habilitacyjnych, w tym 4 zagranicznych: (2 Uniwersytet Palackiego w

Ołomuńcu, 2 Uniwersytet Ostrawski), napisał także 4 recenzje w przewodach profesorskich, był recenzentem ponad 25 prac zwartych wykonanych dla wydawnictw naukowych.

Po podjęciu pracy w WSP prowadził ćwiczenia z pedagogiki ogólnej na kierunkach nauczycielskich, wykłady i ćwiczenia z przedmiotu: *System oświatowy PRL na tle porównawczym* na studiach dziennych i zaocznych, na kierunkach pedagogicznych, jedną grupę ćwiczeniową: z *Metodyki wychowania harcerskiego*, od 1980 roku wykłady i ćwiczenia z *pedagogiki porównawczej systemów edukacyjnych*, i z przedmiotu *Tendencje rozwojowe systemów edukacyjnych*, na studiach dziennych i zaocznych. W związku z dużą liczbą studentów na kierunku pedagogicznym od roku 1979 prowadził dodatkowo po jednej grupie seminarium magisterskiego.

Po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego zaczął dodatkowo prowadzić wykłady z *pedeutologii* na studiach dziennych i zaocznych oraz uzupełniających w INP. Aktualnie prowadzi wykłady z: *pedagogiki porównawczej*, *pedeutologii* na studiach dziennych oraz zaocznych oraz seminaria magisterskie na studiach dziennych i zaocznych poświęcone historii oświaty i kultury oraz problemom patologii społecznej. Wykształcił ponad 350 magistrów pedagogiki, był opiekunem ponad 50 prac licencjackich, 50 prac na studiach podyplomowych w zakresie zarządzania i kierowania oświatą oraz pracy socjalnej.

Jest ceniony wśród studentów z racji swojego dorobku badawczego, interesująco prowadzonych wykładów, serdecznego stosunku do studentów i obiektywizmu w ocenianiu. Wyrazem tego są liczne grupy studentów ubiegające się o udział w prowadzonych seminariach magisterskich, wysoka frekwencja na zajęciach i dobre wyniki w nauce. Jako jeden z pierwszych pracowników na Wydziale Historyczno-Pedagogicznym wykorzystywał w zajęciach technikę komputerową i platformę e-lerningową.

Na podkreślenie zasługuje także dorobek Jubilata w krytyce naukowej. Recenzował granty dla krajowych i zagranicznych instytucji zarządzających nauką, o których była już mowa. Oprócz tego przygotował ekspertyzy dla Komitetu Badania Polonii PAN i Urzędu Marszałkowskiego w Opolu, opinie dla Kuratorium w Sieradzu, recenzje wojewódzkich grantów edukacyjnych. Przygotował kilka raportów z badań z racji koordynowania projektami centralnie sterowanymi i kierowania grantami KBN oraz umowami o współpracy bilateralnej czesko-polskiej. Kierował zespołami badawczymi w ramach programów centralnie sterowanych jako koordynator II° o, a także jako kierownik grantu KBN, z-ca kierownika grantu, KBN, był kierownikiem badań profesjograficznych nad zawodem nauczyciela na Polskę.

Ogromne dokonanie badawcze nie byłyby możliwe bez pozyskiwania osobiście grantów i programów naukowych lub uczestnictwa w badaniach u innych osób, które granty pozyskiwały. Lista Jego dokonań jest imponująca, przedstawiona poniżej:

1984-1985 CPBP 11.09 zad. 8. *Leksykon Polaków W Czechosłowacji*. koordynator II⁰ prof. dr hab. A. Koprucki z UMCS w Lublinie, koordynator I⁰ Instytut Badań Polonijnych UJ.

1985-1990 kierownik zadania badawczego: *Aktywność kulturalno-oświatowa Polaków w CSR* w ramach CPBP 11.09 zad. 8. koordynowanego przez UMCS w Lublinie.

W latach **1985-1991** z-ca kierownika zespołu realizującego na zlecenie Instytutu Neuropsychiatrii w Warszawie, w ramach CPBR 11.08.- C.6.1 program „*Eksperymentalna weryfikacja skuteczności profilaktycznych działań antyalkoholowych w szkole*”.

W latach **1995-1998** kierownik międzynarodowego projektu badawczego KBN 1 HO1F 028 08 "*Tożsamość i plany życiowe młodzieży na pograniczach*".

W latach **1996-1999** główny wykonawca projektu KBN 1 H01F 076 09 "*Polityka Rzeszy Niemieckiej w okupowanych krajach*".

W latach **1994-1999** koordynator na Polskę międzynarodowych badań pedeutologicznych "Od porównania do kooperacji", organizatorem badań był Uniwersytet w Brnie.

W latach **2000-2002** współautor projektu *Styl życia młodzieży na pograniczach* (i koordynator współpracy czesko-polskiej), projektu realizowanego wspólnie przez Uniwersytet Opolski i Fakultet Pedagogiczny w Hradcu Kralove, w ramach Czesko-Polskiego Programu Rządowego.

W latach **1995-1997** uczestniczył w realizacji grantu Agencji Grantowej Republiki Czeskiej „*Mniejszość polska w Czechosłowacji*”-(GAČR č. 4004/95/0289) koordynowanego przez Uniwersytet Ostrawski.

W latach **2000-2005** uczestniczył w pracach międzynarodowego zespołu pracującego nad *Słownikiem frekwencyjnych terminów pedagogicznych obejmującym terminy w językach: czeskim, niemieckim, polskim, słoweńskim* (Przedstawiciele uniwersytetów: Mariborze, Wiedniu, Ołomuńcu i Opolu)

Od roku **1997** członek międzynarodowego zespołu badawczego realizującego badania nad przemianami szkolnictwa w Europie Środkowej w ramach programu DAAD, koordynowanego przez Uniwersytet Poczdamski.

W roku **2008** wraz dr E. Nyczem realizował grant Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego (ze środków EFS) pt. *Ochotnicze Hufce Pracy instytucją drugiej szansy dla młodzieży defaworyzowanej. Drogi wyjścia młodzieży z marginalizacji ekonomicznej, społecznej i kulturowej (studium dla województwa opolskiego)*. Umowa nr 18/ 2008

W latach **2006-2008** członek zespołu badawczego projektu badawczego „*Podmiotowość i tolerancja w społecznościach lokalnych pogranicza polsko-czeskiego*”, Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA. Polska – Czechy. 2006-2008. Umowa nr IG - 2004/PL-CZ/2.16.2.3/U-48/06 z 29.12.2006.

W latach **2009-2010** kierownik zespołowego projektu badawczego współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Priorytet I- zatrudnienie i integracja społeczna, Działanie 1.3- Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej na temat: „*Badania losów absolwentów OHP i ich pozycji społeczno-zawodowej*”. Umowa między KG OHP a UO nr 34A/OHP/2009.

W latach **2012-2015** Autor i kierownik projektu „*Leksykon Polaków w Republice Czeskiej i Republice Słowackiej*”. UMOWA Nr 0098/FNiTPH/H11/80/2011 realizowanego w ramach Narodowego Programu Humanistyki.

2014-2015 kierownik zespołu opracowującego raport z badań przesiewowych w ramach projektu RCRE „*Fascynujący świat nauki i technologii*”. Umowa nr 121/PKOL.

Wielokrotnie wskazywał, że jego pozycje książkowe lub serie artykułów naukowych były pokłosiem uczestnictwa w programach badawczych. Dzięki nim miał środki na badania, pobyt w krajowych i zagranicznych archiwach, spotkania i dyskusje w gronie osób o podobnych zainteresowaniach, dlatego często zachęcał młodych badaczy by czynili starania i pozyskiwali granty, dzięki którym o wiele łatwiej zrealizować naukowe plany i zamierzenia.

Pełnił funkcje w uczelni oraz w gremiach poza uczelnią. Jeszcze przed przeprowadzeniem przewodu habilitacyjnego był członkiem Rady Wydziału Historyczno-Pedagogicznego WSP w Opolu jako przedstawiciel młodego pokolenia pracowników naukowych. Po uzyskaniu habilitacji, zgodnie z procedurą obowiązującą w Uczelni był już pełnoprawnym członkiem Rady Wydziału Historyczno-Pedagogicznego WSP, a następnie Uniwersytetu Opolskiego. Był wieloletnim członkiem Senatu UO, poprzednio WSP, członkiem komisji senackich (Senacka Komisja ds. Badań Naukowych WSP Opole - 1993-1996; Senacka Komisja ds. Organizacji i Rozwoju Uniwersytetu UO 1994/95, członkiem Komitetu Wydawniczego UO- 1994-1995; od 1994 roku jest członkiem Senackiej Komisji ds. Kadry Naukowej i Zatrudnienia UO, w latach 1999-2005 był jej przewodniczącym) i rektorskich: (Rektorska Komisja ds. Nagród i Odznaczeń UO -1996-1999; Rektorska Komisja Budżetowa 1999-2002), Rektorskiej Komisji Odwoławczej. Przez wiele lat pełnił funkcję kordynatora UO (Wydziałowy, instytutowy) do współpracy z zagranicą w ramach

programów, CEEPUS, DAAD, SOKRATES, Erasmus. Od 2010 r. był członkiem Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej.

Bardzo cenił sobie członkostwo w gremiach naukowych. Brał udział w zjazdach pedagogów, historyków. Na Zjeździe Historyków w Olsztynie prowadził sekcję problematyki Polonii. Uczestniczył w nich, gdyż było to forum wymiany myśli, pozyskiwania współpracowników, możliwość spotkań z osobami, z którymi łączyła Go współpraca. Czasami, osobiście dziwiłem się, że mimo upływających lat przy tak ogromnym dorobku, chce Mu się wyjeżdżać na konferencje naukowe na drugi kraniec Polski. Gdy pytałem o to, miał zawsze gotowe usprawiedliwienie swojej decyzji czy to względami naukowymi, czasami powiadał, że chce spotkać tę czy inną osobę, dlatego bogata jest liczba instytucji, w których działał. Kiedy podpisując szefowi kolejną delegację żartowałem że częściej w domu jest nieobecny niż obecny, dlatego, żeby żona całkiem nie zapomniała jego osoby, musi sobie sprawić współczesną fotografię i powiesić w salonie, by Marysia wiedziała, że to On właśnie wrócił. Znalazł i na to rozwiązanie, gdyż zabierał Marysię z sobą. Czasami więc podróżowaliśmy w trójkę, zwłaszcza na zebrania Polsko-Czeskiego Towarzystwa Naukowego.

Od roku 1990 uczestniczył w pracach Komitetu Badania Polonii PAN (od 1997 roku z wyboru), w latach 1997-1999 członkiem Zespołu Kształcenia Nauczycieli w Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego, Stowarzyszenia Wspierania Edukacji Międzykulturowej (członek Komisji Rewizyjnej od 2010); Komitetu Badania Polonii PAN (1990 -2010); członek Rady Naukowej Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Ostrawskiego (1999-2002), W latach 2004- 2006 członek Stałej Czesko-Polskiej Komisji Nauk Humanistycznych, powołany przez Ministra Edukacji Narodowej; sekretarz naukowy Czesko-Polskiego Towarzystwa Naukowego (od 2007); członek Polskiego Towarzystwa Historycznego; członek Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego; członek Polskiego Towarzystwa Pedagogiki Porównawczej; Zespołu Dydaktyki przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN, Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN.

W latach 2005-2006 był członkiem Stałej Czesko-Polskiej Komisji Nauk Humanistycznych, powołanym przez Ministra Edukacji Narodowej. W latach 2007-2015 był sekretarzem naukowym Polsko-Czeskiego Towarzystwa Naukowego, która Komisję Nauk Humanistycznych zastąpiła. Do maja 2015 r. był jej sekretarzem naukowym, od 17 maja 2015 roku został wybrany jej wice przewodniczącym.

Jest członkiem Rady Redakcyjnej „Východočeských listů historických” Uniwersytetu w Hradec Kralove. Rady Naukowej Serii Wydawniczej: *Edukacja Jutra*. Rady Programowej: „*Cieszyńskiego Almanachu Pedagogicznego*”, wydawanego przez UŚ; Rady Programowej

„Edukacji międzykulturowej”, wydawanego przez Stowarzyszenie Edukacji Międzykulturowej; w latach 2005- 2008 był członkiem Rad redakcyjnych: Kwartalnika „Przeglądu Polonijnego” PAN, i kwartalnika „Zabawy i Zabawki”, „Pedagogiki Kultury” (od 2005-) „Kwartalnika Opolskiego”.

Ważną rolę w życiu Jubilata odgrywała także współpraca ze środowiskiem społecznym. Jako nauczyciel wyczulony był na konieczność współpracy z rodzicami dzieci, które uczył. Do nauczyciela zwracali się także mieszkańcy wsi, zwłaszcza przedstawiciele starszego pokolenia, którzy chodząc w dzieciństwie do szkoły niemieckiej nie zawsze dawali sobie radę ze sformułowaniem pisma po polsku do urzędu. Służył więc pomocą potrzebującym także w szerszym odniesieniu: organizacjom społecznym. Do dzisiaj jest opiekunem naukowym Uniwersytetu III wieku w Dobrodzieniu. Prowadził także zajęcia na spotkaniach Uniwersytetu III Wieku w Kędzierzynie – Koźlu, Oleśnie i Opolu. Przez wiele lat współpracuje z Ochotniczymi Hufcami Pracy. Był zastępcą przewodniczącego Rady Wojewódzkiej OHP w Opolu. W latach 2013-2014 członkiem Rady Programowej przy Komendzie Wojewódzkiej OHP w Opolu. Długoletnie jest jego współdziałanie z organizacjami doszkalającymi nauczycieli. Nie dziwi więc od 2008 r. funkcja przewodniczącego Rady Programowej Miejskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Opolu, a w latach 1998-2001 uczestniczył także w pracach Rady ds. Przeciwdziałania Patologiom Społecznym przy Wojewodzie Opolskim. W latach 1973-2014 z kolei członek Zarządu Wojewódzkiego Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Opolu, a w latach 1998-2001 członek Rady Głównej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie.

Przez dłuższy czas związany był także z ruchem regionalnym. W latach 1973-76, Prezes Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Oleskiej, natomiast w latach 1972-2001 działacz społeczno-kulturalny (członek prezydium Opolskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego), w latach 1972-1992 przewodniczący Komisji Oświaty i organizator Turniejów Wiedzy o Śląsku Opolskim dla szkół podstawowych i średnich. W bieżącej kadencji radny Gminnej i Miejskiej Rady Narodowej w Dobrodzieniu, przewodniczący Komisji Oświaty).

W ramach pracy społecznej w latach 2000-2004 przewodniczący Rady Społecznej Wojewódzkiego Szpitala Przeciwgruźliczego w Kup, zaś w zakresie działalności charytatywnej od 2004 członek organizacji charytatywnej „Lions Club” w Opolu (w kadencji 2001-2002, prezydent oddziału opolskiego).

Od lat należę do Jego Katedry. Jako jej kierownik stworzył zespół młodych ambitnych pracowników naukowych zaangażowanych w prace organizacyjne i

naukowo-badawcze w instytucie, współpracę naukową i wzorowo realizujących zajęcia dydaktyczne.

Jest osobą lubianą i szanowaną, znaną w Uczelni, gdyż z racji członkostwa w komisjach uczelnianych jest niezbędny do załatwienia wielu spraw. Pomaga, zwłaszcza młodym pracownikom, ale nie czyni tego z pozycji szefa, a raczej osoby starszej, bardziej doświadczonej. Nie obraża się jeśli Jego rady nie są przyjmowane. W ocenie pracowników sprawiedliwy. Zna mocne i słabsze strony zespołu, którym kieruje stąd też trafne są Jego wskazania gdy typuje się ludzi do wykonania zadań.

Prof. dr hab. Zenon Jasiński jest utalentowanym nauczycielem akademickim, badaczem i organizatorem badań, organizatorem zespołów badawczych, który potrafi skupiać wokół siebie grono współpracowników i doktorantów. Wysokie kwalifikacje naukowe, dydaktyczne, organizacyjne a także etyczno-moralne pozwalają na owocną współpracę, chociaż to On dobiera sobie współpracowników. Tu przypadków się nie spotyka. Równie efektywnie pracuje samotnie i w zespole, co jest wśród obecnych pracowników naukowych niezbyt często spotykane.

Jego hobby to na pewno muzyka i różne elementy życia artystycznego. Rok rocznie w okresie wakacji wyjazdy turystyczne, gdyż lubi poznawać nowe kraje. Nie kieruje się modą na kierunki turystyczne, a raczej własnymi potrzebami poznawania ciekawych kultur i zjawisk społecznych, gdy telewizja przekazuje transmisje ciekawych zawodów chętnie je ogląda przeżywając sukcesy lub niepowodzenia polskich sportowców, bardzo ceni telewizyjne programy przyrodnicze. Niestety wiele obowiązków rodzinnych męża, ojca, dziadka, ale przede wszystkim zawodowych, nie pozwala na swobodne dysponowanie własnym czasem, którego, jak czasem utyskuje, prawie zawsze Mu brakuje.

Opracowanie
Bogdan Cimała